
A tagállami jegybankelnökök egyedülálló személyi függetlensége az Európai Bíróság legújabb ítélezési gyakorlatában

Angyal Zoltán*

Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) egy 2019 februárjában kihirdetett ítéletében¹ megsemmisítette a korrupció megelőzéséért és leküzdéséért felelős lettországi hivatal (a továbbiakban: KNAB) határozatát azon részében, amely megtiltotta I. Rimsevicsnek (a továbbiakban: lett jegybankelnök), hogy a lett központi bank elnöki feladatait ellássa. Az ítélettel a Bíróság első alkalommal gyakorolta azt a hatáskörét², amely biztosítja számára – erre irányuló kereseti kérelem esetén – egy olyan tagállami határozat felülvizsgálatát, amely egy nemzeti központi banki elnök felmentésére irányult. A Bíróságnak most először kellett ezzel a kérdéssel foglalkoznia egy tagállam nemzeti központi bankjának elnökét a tisztségéből felmentő határozat elbírálása céljából. Az ítélet azért is tekinthető precedens nélkülinek, mert a Bíróság ezzel első ízben semmisített meg egy tagállami aktust, miközben az uniós jogrendben – ezt az egyetlen különleges eljárást leszámítva – erre nincsen jogi lehetőség.³ Jelen tanulmány célja, hogy részletesen bemutassa és elemezze az ítéletet, valamint következtetéseket vonjon le a jövőben várható hasonló eljárásokra nézve.

1. Bevezetés

A jegybanki függetlenség kérdése a gazdasági és monetáris unióval foglalkozó gazdasági és jogi szakirodalom egyik legtöbbet elemzett területe. Ezen elméleti

---

* Habilitált egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Európai és Nemzetközi Jogi Intézet, Európai jogi és Nemzetközi Magánjogi Intézeti Tanszék.

¹ A Bíróság 2019. február 26-i ítélete a C-202/18. sz. Rimševičs kontra Lett Köztársaság és a C-238/18. sz. Európai Központi Bank kontra Lett köztársaság egyesített ügyekben

² Lásd a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányáról szóló 4. jegyzőkönyv 14.2. cikkét.

³ Amint ezt maga a Bíróság is megerősítette a C-97/91. sz. Borelli ügyben. Lásd még ehhez Caimaa, Monika&Romy: *Could Rimsevics be the beginning of a new era for judicial control with in the ESCB?*, [https://europeanlawblog.eu/tag/case-c-%E2%80%991202-18-ilmars-rimsevics-v-republic-of-latvia/](https://europeanlawblog.eu/tag/case-c%E2%80%991202-18-ilmars-rimsevics-v-republic-of-latvia/) (Letöltés: 2019. június 2.)

kutatások és empirikus adatok alátámasztják azt, hogy egy jegybank minél magasabb szintű függetlensége elősegíti az árstabilitás elérését és fenntartását. Az évtizedes tapasztalatok azt mutatják, hogy azokban az államokban, ahol a jegybank működésére nem tud érdemi befolyást gyakorolni a végrehajtó hatalom, ott hosszabb nagyobb fokú árstabilitás figyelhető meg. A Maastrichti Szerződéssel kidolgozott jogi-intézményi konstrukció a lehetséges legmagasabb szintű autonómiával ruházta fel az Európai Központi Bankot (a továbbiakban: EKB). Fontos rögzíteni, hogy a jegybanki függetlenségre vonatkozó uniós szabályozásban nincs különbség az euróövezeti, valamint a kimaradási vagy eltéréssel rendelkező tagállamok⁴ helyzete között, mivel a Szerződés szerint valamennyi tagállamnak biztosítani kell, hogy nemzeti jogszabályai – a nemzeti központi bankjának státútumát is beleértve – összeegyeztethetők legyenek a Szerződésekkel, a Központi Bankok Európai Rendszere (a továbbiakban: KBER) és az EKB alapokmányával.

A jegybanki függetlenségnek több részterületét különböztethetjük meg, így az intézményi, a személyi, a funkcionális, és a pénzügyi-gazdasági függetlenséget. A személyi autonómia maga is rendkívül szerteágazó tartalmilag. Ide tartoznak egy jegybankelnök alkalmassági kritériumával, kinevezési eljárásával, hivatali idejével, újraválaszthatóságával, összeférhetetlenségével, valamint a felmentési eljárás politikától mentessé tételére vonatkozó jogi garanciák.

A személyi függetlenség talán legfontosabb eleme a jegybanki vezetők elmozdítására vonatkozó szabályozás. Ebben a kérdésben már nem találunk lényeges eltérést az EKB és a nemzeti jegybankok között. Az EKB Igazgatóságának tagjait, valamint a nemzeti központi bankok (a továbbiakban: NKB) elnökeit kizárólag abban az esetben lehet hivatalukból felmenteni, ha már nem felelnek meg a feladataik ellátásához szükséges feltételeknek, vagy ha súlyos kötelezettségzegést követtek el. Az EKB esetében további garancia, hogy a felmentést csupán a Kormányzótanács vagy az Igazgatóság kezdeményezheti. A felmentésről szóló döntést az Európai Unió Bírósága hozhatja meg.

A nemzeti központi bankok elnökeit érintően a felmentésükre javaslatot tehetők körére, illetve a döntéshozó személyére az uniós jog nem tartalmaz rendelkezéseket, ezeket a kérdéseket a nemzeti jogok szabályozzák. Az NKB-okra vonatkozó tagállami jogszabályoknak biztosítaniuk kell, hogy az elnököket csak az Alapokmány 14.2 cikkében említett okok miatt lehessen felmenteni. Ez ugyancsak vonatkozik az elnök felfüggesztésére, amely gyakorlatilag egyenlő a felmentéssel.⁵ Az alapokmány 14.2 cikke szerinti követelmény célja, hogy az elnökök kinevezésében részt vevő nemzeti hatóságok – különösen a kormány vagy a parlament – ne menthessenek fel egy elnököt tetszés szerint a hivatalából.⁶ Annak érdekében, hogy korlátozni lehessen a felmentési okok tekintetében a

⁴ A GMU végső szakaszából az Egyesült Királyság és Dánia rendelkezik ún. kimaradási joggal, amely alapján ez a két tagállam saját alkotmányos követelményeivel összhangban maga dönthet arról, hogy csatlakozik-e és ha igen, akkor mikor a közös pénz övezetéhez. Eltérréssel rendelkező tagállamoknak pedig azok az uniós tagállamok minősülnek, amelyek számára jogi értelemben kötelező a csatlakozás, de annak tényleges ideje a konvergenciakritériumoknak való megfeleléstől függ.

⁵ A CON/2011/9 vélemény

⁶ Lásd részletesebben az EKB 2018. májusi Konvergenciajelentésének 23. oldalát.

politikai mérlegelési lehetőséget, az NKB-k döntéshozó szerveinek tagjai részére biztosítani kell azt a jogot, hogy a felmentésükről szóló bármilyen döntést független bíróság előtt megtámadhassanak.

Ennek érdekében létezik egy egyedülálló garanciális szabály, amely kimondja, hogy a felmentésre vonatkozó határozatot az érintett jegybankelnök vagy az EKB Kormányzótanácsa az Európai Unió Bírósága előtt megtámadhatja a Szerződés⁷ vagy annak alkalmazására vonatkozó bármely jogi rendelkezés megsértésére hivatkozva. Ezzel a jogorvoslati lehetőséggel a nemzeti jegybankelnökök az uniós jog „védelme” alá kerültek, amely példa nélküli, ugyanakkor logikus megoldásnak tekinthető. Smits szavaival: *„Egy nemzeti határozat ellen az Európai Bírósághoz intézett közvetlen fellebbezés olyan újdonság, amely a gazdasági és monetáris unió hátsó ajtaján kúszott be a közösségi jogba.”*⁸

E hatáskör különösen azon alapul, hogy azon tagállamok NKB elnökei, amelyek pénzneme az euró, noha őket a tagállamok nevezik ki tisztségükbe és a tagállamok mentik fel őket, egy uniós intézmény egy szervének, nevezetesen az EKB Kormányzótanácsának is tagjai. Az is indokolhatta ezt a jogi megoldást, hogy ha már a kinevezési eljárás, a hivatali idő és az újrávalaszthatóság tekintetében nem is létezik teljes kompatibilitás a Kormányzótanács igazgatósági, illetve nemzeti jegybankelnök tagjai között, akkor legalább az elmozdíthatóságuknak legyenek azonosak a feltételei, illetve ugyanaz a fórum hozhassa meg, illetve vizsgálhassa felül az esetleges elmozdításukról szóló döntést. Az NKB elnökök személyi autonómiája tehát, csakúgy, mint az EKB függetlensége, különös védelemben részesül az uniós jogban.

2. A jogvita előzményei

A lett központi bankról szóló törvény értelmében a lett központi bank elnökét a Parlament legalább tíz tagjának ajánlása alapján nevezi ki hat évre. A Parlament a hivatali idő lejártá előtt csak az alábbi esetekben mentheti fel hivatalából a lett központi bank elnökét, alelnökét és tanácstagjait:

- lemondás;
- a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke szerinti súlyos kötelezettségszegés;
- a hivatalból való felmentés egyéb a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikkében foglalt indokai.⁹

A korrupció megelőzéséért és leküzdéséért felelős hivatalról szóló törvény szerint a KNAB központi közigazgatási hatóság, amely a korrupció megelőzésére és

---

⁷ Értve ezalatt az Európai Unióról szóló szerződést, és az Európai Unió működéséről szóló szerződést.

⁸ Lásd: René Smits, *ECJ annuls a national measure against an independent central banker*, <https://europeanlawblog.eu/2019/03/05/ecj-annuls-a-national-measure-against-an-independent-central-banker/> (a szerző fordítása)

⁹ Lásd a lett központi bankról szóló törvény, *Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 1992, 22/23. szám) 22. cikkét.

leküzdésére irányuló feladatokat lát el. A korrupció elleni küzdelem keretében a Hivatal egyebek mellett nyomozást folytat és operatív tevékenységet végez a közintézmények szolgálatában álló személyek által elkövetett bűncselekmények felderítése céljából, amennyiben e bűncselekmények a korrupcióval állnak kapcsolatban.¹⁰

A lett parlament 2013. október 31-i határozatával kinevezte az eljárás felperesét a lett központi bank elnöki posztjára, hatéves hivatali időre, amely 2013. december 21-én kezdődött, és amelynek lejártát 2019. december 21-ben állapították meg. 2018. február 17-én a lett jegybankelnököt őrizetbe vették azt követően, hogy ugyanezen év február 15-én előzetes nyomozást indított vele szemben a KNAB. A Bíróság rendelkezésére álló adatok szerint azzal gyanúsították őt, hogy 2013-ban a lett központi bank elnökeként kenőpénzt kért és fogadott el egy lett magánbank érdekében történő befolyásgyakorlás céljából. 2018. február 19-én, amikor a lett jegybankelnököt óvadék fizetése ellenében szabadlábra helyezték, a KNAB elfogadta a vitatott határozatot, amely több kényszerintézkedést szabott ki vele szemben, így a lett központi bankban döntéshozatali, ellenőrzési és felügyeleti feladatai ellátásának – nevezetesen a központi bank elnöki posztja betöltésének – tilalmát, óvadékfizetési kötelezettséget, bizonyos személyektől távollattartási kötelezettséget, valamint az ország előzetes engedély nélküli elhagyásának tilalmát. A rigai kerületi bíróság vizsgálóbírója 2018. február 27-én elutasította a lett jegybankelnök által 2018. február 23-án a KNAB két kényszerintézkedése – nevezetesen a lett központi bankban feladatainak ellátására irányuló tilalom, valamint az ország engedély nélküli elhagyására irányuló tilalom – ellen indított keresetet. A lett jegybankelnök ellen 2018. június 28-án vádat emelt a kiemelt ügyek ügyésze a következő bűncselekmények tekintetében:

- felkínált szabadidős utazás formájában kenőpénz átvetele jutalmazás címén;
- 500 000 euró összegű kenőpénz ajánlatának elfogadása;
- 250 000 euró összegű kenőpénz elfogadása.

3. A kereseti kérelmek és az előzetes döntések

A C-202/18. sz. ügyben indított keresetében a lett jegybankelnök azt kérte, hogy a Bíróság:

- állapítsa meg, hogy a vitatott határozat jogellenesen mentette fel a lett központi bank elnöki hivatalából;
- állapítsa meg azon kényszerintézkedés jogellenességét, amelyet a vitatott határozat szabott ki vele szemben, és amely a lett központi bank elnöki feladatainak és hatásköreinek gyakorlásának tilalmára irányult;
- állapítsa meg, hogy jogellenesen alkalmazták vele szemben a vitatott határozatból fakadó, az EKB Kormányzótanácsa tagja feladatainak és hatásköreinek gyakorlását érintő korlátozásokat.

A C-238/18. sz. ügyben indított keresetében az EKB azt kérte, hogy a Bíróság:

¹⁰ Lásd a korrupció megelőzéséért és leküzdéséért felelős hivatalról szóló törvény, *Latvijas Vēstnesis*, 2002, 65. szám) 2. cikkét.

- hívja fel a Lett Köztársaságot arra, hogy nyújtson be minden releváns információt a KNAB által a lett központi bank elnökével szemben jelenleg folytatott vizsgálatokkal kapcsolatban;
- a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke alapján állapítsa meg, hogy a Lett Köztársaság megsértette e rendelkezés második bekezdését azáltal, hogy:
  - a lett központi bank elnöki állásának betöltésére jogosult személyt független bíróság által hozott, büntetőjogi felelősséget megállapító érdemi ítélet hiányában mentették fel hivatalából, és
  - ha a Lett Köztársaság által benyújtott ténybeli bizonyítékok azt alátámasztják, nem állnak fenn olyan kivételes körülmények, amelyek a jelen ügyben igazolnák a lett jegybankelnök hivatalból való felmentését.

A Lett Köztársaság mindkét eljárásban a keresetek elutasítását kérte. A Bíróság elnöke mindkét ügyben elrendelte az eljárási szabályok által biztosított gyorsított eljárás alkalmazását.¹¹ Az EKB ideiglenes intézkedések iránti kérelmet is benyújtott a Bírósághoz, amely arra irányult, hogy a Bíróság kötelezze a Lett Köztársaságot a jegybankelnökkel szemben a lett központi bank elnöki hivatalának betöltésére vonatkozóan előírt tilalom ideiglenes felfüggesztésére oly módon, hogy az az EKB Kormányzótanácsának tagjakénti minőségében tegye lehetővé számára azon feladatok ellátását, amelyek nincsenek kapcsolatban az előzetes nyomozással, vagy legalábbis engedélyezze számára, hogy e tanács tagjaként helyettest nevezzen ki. A Bíróság elnökhelyettese végzésében kötelezte a Lett Köztársaságot arra, hogy hozza meg az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a C-238/18. sz. ügyet befejező ítélet kihirdetéséig felfüggeszse a KNAB által a lett jegybankelnökkel szemben elfogadott kényszerintézkedéseket, amennyiben ezen intézkedések akadályozzák őt abban, hogy az EKB Kormányzótanácsának tagjaként magát helyettesítő póttagot nevezzen ki, az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet pedig ezt meghaladó részében elutasította.

A Bíróság elnöke tovább kérte a Lett Köztársaságot, hogy nyolc napon belül közöljék a Bírósággal a KNAB által a lett jegybankelnökkel szemben elfogadott kényszerintézkedéseket igazoló dokumentumokat.¹² A Lett Köztársaság 44 iratot nyújtott be, azonban az ezen iratokkal kapcsolatban benyújtott észrevételeiben az érintett jegybankelnök és az EKB lényegében egyetértenek abban, hogy a Lett Köztársaság nem szolgáltatott bizonyítékot a jegybankelnök bűnösségére, sem a vele szemben hozott kényszerintézkedések megalapozottságára. A Bíróság végül arra hivatkozva, hogy mindkét ügy a vitatott határozattal szemben indított két keresetre vonatkozik egyesítette azokat.

A továbbiakban három külön pontban mutatom be bírósági döntést. Az elsőben a Bíróság hatáskörével kapcsolatban felmerült kifogásokat, a másodikban a keresetek jogi természetének értelmezése körüli vitákat, a harmadikban pedig a határozat megalapozatlanságának hiányára vonatkozó jogalapokat elemzem.

---

¹¹ C-238/18, nem tették közzé, EU:C:2018:488, C-202/18, nem tették közzé, EU:C:2018:489

¹² C-238/18, nem tették közzé, EU:C:2018:581

4. A Bíróság hatáskörével kapcsolatban felmerült jogi problémák

4.1. A tagállami kifogások. A Lett Köztársaság azt kifogásolta, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a jegybankelnök és az EKB által indított keresetek elbírálására. A tagállam úgy vélte, hogy egyrészt az első ügyben a jegybankelnök lényegében azt kívánja elérni, hogy a Bíróság vizsgálja meg a nyomozással megbízott nemzeti hatóság által a büntetőeljárás során hozott intézkedések jogszerűségét és arányosságát. Az alperes tagállam értelmezésében ez azt jelentette, hogy a felperes végső soron arra kéri a Bíróságot, hogy egy nemzeti büntetőeljárás menetébe avatkozzon be, aminek jelentős hatása lehet a nyomozásra és az elkövetőnek a lett jogszabályoknak megfelelően történő, igazságszolgáltatás elé állítására. A Lett Köztársaság véleménye szerint ezért a keresetlevél kérelmei meghaladják a Bíróság hatáskörét, így amennyiben a Bíróság azoknak helyt ad, akkor az EUMSZ 276. cikkel ellentétesen jár el.¹³

A Lett Köztársaság másrészt arra hivatkozott a másik ügyben, hogy a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke alapján az egyetlen keresettel megtámadható határozat az, amely az NKB elnöke és ezen intézmény közötti jogi és intézményi kapcsolatnak véget vet, és nem bármely olyan határozat, amely kötelezettségeket ír elő ezen elnök számára. A tagállam arra is hivatkozott, hogy a vitatott határozatnak nem az a célja, hogy véget vessen a lett központi bank és annak elnöke közötti jogi és intézményi kapcsolatnak, hanem kizárólag a vele szemben folytatott nyomozás hatékony lefolytatásának biztosítása miatt van rá szükség. Ennek alátámasztására több jogi érv is megfogalmazásra került. Az első érv szerint az intézkedés ideiglenes jellegű, és bármikor módosítható vagy visszavonható. A második az volt, hogy a kizárólag a lett parlament jogosult arra, hogy e központi bank elnökét hivatalából felmentse, ezen intézmény pedig nem fogadott el ilyen határozatot. A tagállam szerint az EKB kérelmének elfogadása kötelezné a Bíróságot a Lettországbán folyamatban lévő büntetőeljárás keretében összegyűjtött, a jegybankelnökkel szembeni kényszerintézkedések elrendelését igazoló tények és bizonyítékok felülvizsgálatára, és ennek megfelelően a nemzeti hatóságok hatásköreinek bitorlására.

Végül az alperes szerint az ügy irataira a lett jog értelmében a nyomozás titkossága vonatkozik, és azok nem közölhetők a büntetőeljáráson kívüli harmadik személyekkel, a Bíróságnak ezért el kellene utasítani az EKB arra irányuló kérelmét is.

4.2. Az EKB jogi érvei. Az EKB a felperessel szemben úgy ítélte meg, hogy a keresete nem zárható ki a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének alkalmazási köre alól. Ennek során hivatkozott a KBER és az EKB függetlenségének az EUMSZ 130. cikkben kimondott elvére, amely arra irányul, hogy lehetővé tegye az EKB számára, hogy politikai nyomástól mentesen láthassa el az EUM-Szerződésben

---

¹³ Az EUMSZ 276. cikke kimondja, hogy az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel egy tagállam rendőrsége vagy más bűnüldözőszolgálatával végrehajtott intézkedések érvényességének vagy arányosságának, illetve a közrend fenntartásával és a belsőbiztonság megőrzésével kapcsolatos tagállami hatáskörök gyakorlásának felülvizsgálatára.

rá ruházott feladatokat. A KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése ezen elvet hajtja végre, pontosítva azon feltételeket, amelyek esetén egy NKB elnöke hivatalából felmenthető, és lehetővé téve az ilyen intézkedés jogszerűségének a Bíróság általi felülvizsgálatát. Az EKB úgy vélte, hogy az NKB elnöki posztjával kapcsolatos feladatok ellátásának tilalmát – még ha az nem is vet formálisan véget az ezen elnök és az említett bank közötti jogi és intézményi kapcsolatnak – a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése értelmében vett, hivatalból való felmentéssel egyenértékűnek kell tekinteni. Ezzel ellenkező értelmezés elfogadása esetén ugyanis a tagállamok ilyen jellegű intézkedések elfogadásával megkerülhetnék a függetlenség e jogszabályban rögzített biztosítékát. Az EKB arra is hivatkozott, hogy az elnök függetlenségét ugyanígy veszélyeztetné az érintett elnök számára előírt azon ideiglenes tilalom, hogy feladatait ellássa, különösen akkor, ha – a jelen esethez hasonlóan – e tilalom lejártának időpontja ismeretlen, és fennáll annak a veszélye, hogy az az elnök megbízatásának lejártát követően következik be.

4.3. A Bíróság álláspontja. A Bíróság a döntése során alkalmazta a jól ismert jogértelmezési módszereket. Erre azért is volt szükség, mert a tagállam azt állította, hogy vitatott, ideiglenes jellegű határozat nem „mentette fel hivatalából” a lett központi bank elnökét, holott ilyen keresettel egyedül azok a határozatok támadhatók meg, amelyek véget vetnek a lett NKB elnöke és az említett bank közötti jogi és intézményi kapcsolatnak. A Bíróság elsőként megállapította azt, hogy kereset tárgyának meghatározása céljából használt kifejezések – a lett nyelvi változatokban csakúgy, mint e rendelkezés több más nyelvi változatában is – az NKB és annak elnöke közötti kapcsolat végleges megszakadására tűnnek utalni. Ugyanakkor rögtön hozzátette azt a szokásos fordulatot, amely szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi. A Bíróság abból indult ki, hogy a tagállamok, mint az EK-Szerződés, majd az EUM-Szerződés megalkotói biztosítani szerették volna az EKB és a KBER számára, hogy a rájuk bízott feladatokat független módon láthassák el.¹⁴ E szándék fő megnyilvánulása az EUMSZ 130. cikkben szerepel, amelyet lényegében megismétel a KBER és az EKB alapokmányának 7. cikke, és amely az utasítások adásának és kérésének tilalmát rögzíti az EKB és a tagállami jegybankelnökök vonatkozásában.

Érdemes megemlíteni, hogy a főtanácsnok ugyanerre a következtetésre jutott. Az indítvány arra hivatkozik, hogy a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének értelmében vett tisztségből való felmentés fogalma, anélkül, hogy azt szükségképpen kimerítően meg kellene határozni, nem kevésbé az uniós jog önálló fogalma, amelynek alkalmazási köre nem egy intézkedés formájához és nemzeti jog szerinti minősítéséhez, hanem tartalmához és konkrét hatásaihoz kapcsolódik. A főtanácsnok szerint egy intézkedés ideiglenes jellege vagy az a körülmény, hogy nem jár azzal a hatással, hogy véglegesen megszakítja az elnök és az érintett nemzeti központi bank közötti jogi és intézményi kapcsolatot, nem akadályozhatja,

---

¹⁴ Lásd ehhez: a 2003. július 10-i Bizottság kontra EKB ítéletet, C-11/00, EU:C:2003:395, 130. pont

hogy ez az intézkedés tisztségből való felmentésnek minősüljön, amennyiben ténylegesen azzal a következménnyel jár, hogy a központi bank elnökét akadályozza feladatai ellátásában. Ha nem így lenne, a tagállamok megkerülhetnék az említett rendelkezésben rögzített tilalmat oly módon, hogy olyan intézkedéseket fogadnak el, amelyek formálisan nem minősülnek a tisztségből való felmentésnek, azonban a gyakorlatban azzal egyenértékű hatással járnak.¹⁵

A Bíróság szerint súlyosan csorbulna a nemzeti központi bankok elnökeinek, és következésképpen magának az EKB Kormányzótanácsának függetlensége is, ha indoklás nélkül lehetne határozni a hivatalból való felmentésükről. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy valamely NKB elnöke számára előírt, azon ideiglenes tilalom, hogy feladatait ellássa, az utóbbira gyakorolt nyomás egyik eszközének minősülhet. Ezt az EKB két érveléssel is igyekezett alátámasztani. Egyrészt azzal, hogy az ilyen tilalom különösen súlyos jelleget ölthet azon elnök számára, akire irányul, amennyiben e tilalom nincsen meghatározott időtartamhoz kötve, és akár hivatali idejének jelentős része alatt alkalmazható. Másfelől az ideiglenes jellegénél fogva még hatékonyabb nyomásgyakorló eszközt kínálhat, mivel bármikor visszavonható nemcsak a nyomozás előrehaladásától függően, hanem az érintett elnök magatartásától függően is.

A Bíróság azt is megállapította, hogy ha egy olyan intézkedés, amely megtiltja valamely elnök számára feladatainak ellátását, mentesülne a Bíróság által a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikkének második bekezdése alapján végzett minden felülvizsgálat alól azzal az indokkal, hogy ezen intézkedés ideiglenes jellegű, egyszerű lenne a tagállamok számára, hogy egymást követő ideiglenes intézkedések elfogadásával kivonják magukat e felülvizsgálat alól, és ily módon fennállna annak veszélye, hogy az említett rendelkezést megfosztják hatékony érvényesülésétől. A Bíróság ezen jogi gondolatmenet végén kimondta, hogy a fentiek alapján hatáskörrel rendelkezik az olyan intézkedéssel szemben indított kereset elbírálására, mint a vitatott határozatban szereplő, a lett központi bank elnöki feladatainak ellátására irányuló ideiglenes tilalom.

A nyomozás titkosságára és a büntetőeljárásokba való beavatkozásra hivatkozó lett érveket szintén elutasította a Bíróság. Az alperes tagállam arra hivatkozott, hogy a Bíróságnak nincs hatásköre az olyan határozat felülvizsgálatára, amely véleménye szerint az e határozattal érintett személy ellen indított büntetőeljárás hatékony lefolytatásának biztosítását célozza. A Bíróság válaszában elsőként felidézte a sokat hivatkozott ítélkezési gyakorlatát, amely szerint bár a Szerződések megalkotói büntetőügyekben csak korlátozott hatáskört ruháztak az Unióra, az uniós jog mégis korlátokat szab a tagállamokat e terén megillető hatáskörnek.¹⁶ E tagállami hatáskört ugyanis az uniós jog egészének, és különösen az elsődleges jognak a tiszteletben tartásával kell gyakorolni. A Bíróság szerint így a nemzeti büntetőeljárás-jogi szabályok nem akadályozhatják azon hatáskört, amelyet a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése ruház a Bíróságra minden olyan esetben, amikor e rendelkezés alkalmazandó.

A Bíróság hatáskörérének hiányára hivatkozó érveket a Bíróság a fentiek alapján

¹⁵ Lásd az indítvány 77-79. pontjait.

¹⁶ 2011. szeptember 15-i Dickinger és Ömer ítélet, C-347/09, EU:C:2011:582, 31. pont

elutasította azzal, hogy hatásköre az NKB elnöki feladatainak ideiglenes vagy végleges ellátására vonatkozó tilalom ellen indított keresetekre korlátozódik. Ez azt is jelentette, hogy a vitatott határozat, amellyel a KNAB több kényszerintézkedést fogadott el, csak annyiban tartozik a Bíróság hatásköre alá, amennyiben ideiglenesen megtiltja a jegybankelnök számára a lett központi bank elnöki feladatainak ellátását.

5. A felperesi keresetek jogi természetete

A két ügy egyesítésére tekintettel a Bíróságnak döntenie kellett arról is, hogy a kereseti kérelmeket pontosan hogyan értelmezi tartalmilag. A két kereset kérelmei ugyanis különböző módon kerültek megfogalmazásra. A jegybankelnök azt kérte, hogy a Bíróság állapítsa meg, hogy a Lett Köztársaság nevében elfogadott, vitatott határozat jogellenes, míg az EKB azt kérte, hogy a Bíróság állapítsa meg, hogy a Lett Köztársaság megsértette a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikkét. Az EKB a tárgyaláson kifejtette, hogy azt kéri, hogy a Bíróság megállapítási ítéletet hozzon, ahogyan a kötelezettségszegési eljárásokban.

A felmerült jogi probléma így a következő volt. Az EUMSZ 263. cikke által szabályozott megsemmisítés iránti keresetként kell-e értelmezni a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke szerinti jogorvoslatot, noha az EUM-Szerződés jogorvoslati rendszerében a megsemmisítés iránti kereset főszabály szerint az uniós szervek aktusai vitatásának céljára van fenntartva? Vagy – a kötelezettségszegés megállapítása iránti keresethez hasonlóan – úgy kell-e rá tekinteni, mint annak megállapítására irányuló keresetre, hogy valamely tagállam nem teljesítette kötelezettségeit, jóllehet főszabály szerint az ilyen kötelezettségszegés miatt az uniós bírósághoz fordulás joga az Európai Bizottságot és a többi tagállamot illeti meg?

A kérdés egyáltalán nem pusztán dogmatikai jellegű. Előbbi esetben, ha a Bíróság megsemmisítené a KNAB-nak a jegybankelnökkel szemben a vitatott kényszerintézkedéseket elrendelő határozatát, akkor ő a Bíróság általi ítélethirdetéstől ismét betölthetné tisztségét. Ha ellenben a Bíróság arra szorítkozna, hogy megállapítsa a szóban forgó intézkedések összeegyeztethetlenségét a KBER és az EKB alapokmányával, a tagállam feladata lenne, hogy meghozza azon intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy belső jogrendjében biztosítsa a Bíróság ítéletének végrehajtását. Aligha kell hosszasan magyarázni a két joghatás közötti lényeges különbséget.

A főtanácsnoki indítvány amellett foglalt állást, hogy a kereseteket úgy kell elemezni, ahogy egy kötelezettségszegés megállapítására irányuló keresetet. Az indítvány nagyon részletes indokolással jutott el erre a következtetésre.¹⁷ Az indítvány szerint a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének keletkezéstörténete alapján úgy tűnik, hogy bár vannak közös pontok az EUMSZ 263. cikkével, azonban azok nem jelentenek a jogalkotó részéről arra vonatkozó

---

¹⁷ Lásd Juliane Kokott főtanácsnok 2018. december 19-i indítványának 42-68. pontjait.

tudatos döntést, hogy az e rendelkezéssel biztosított keresetet megsemmisítés iránti keresetként sorolja be. A főtanácsnok a rendszertani értelmezéssel is hasonló következtetésre jutott, arra hivatkozva, hogy az uniós bíróság a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikkében rögzített kereset keretében megsemmisítési jogkörrel rendelkezne, ez az uniós és a tagállami szféra összekeverését jelentené. Az indítvány azzal is érvelt, hogy egy nemzeti hatóság által hozott aktus megsemmisítése a tagállamok hatáskörébe és eljárásjogi autonómiájába történő, nem csupán szokatlan, de rendkívül mélyreható beavatkozást is jelentene, miközben a szubszidiaritás és hatáskör-átruházás elveinek alkotmányos jelentőségére tekintettel az ilyen beavatkozás lehetőségéről a Szerződésnek kifejezetten rendelkezniük kellene.

A Bíróság ezzel szemben eltérő következtetésre jutott. Az ítélet indokolása abból az alaphelyzetből indult ki, hogy a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke nem tartalmaz semmilyen kifejezett vagy hallgatólagos utalást az EUMSZ 258–260. cikkben szabályozott, kötelezettségzegés megállapítása iránti eljárásra, ellenben annak szó szerinti, rendszertani és célkutató értelmezése viszont egyaránt az e cikk szerinti kereset megsemmisítés iránti keresetnek való minősítését eredményezi. A két eljárás közötti párhuzamot több hasonlóság is bizonyítja. Egyrészt a keresetet magánszemély, a jelen esetben a hivatalából felmentett elnök indíthatja, azon határozat ellen, amelynek címzettje. Továbbá mindkét kereset ugyanazon a két hónapos határidőn belül indítható. A két rendelkezés ezen felül ugyanazon megszövegezéssel mondja ki azt, hogy a felperesek *„a Szerződések vagy az azok alkalmazására vonatkozó bármely jogi rendelkezés megsértésére”* alapított jogalapokra hivatkozhatnak.

Az ítélet kitér arra a speciális helyzetre is, hogy a KBER és az EKB alapokmány azáltal, hogy kifejezetten a Bíróságot ruházta fel egy nemzeti jogi aktus jogszerűségének *„a Szerződések vagy az azok alkalmazására vonatkozó bármely jogi rendelkezés”* alapján történő felülvizsgálatával – eltér a nemzeti bíróság és az uniós bíróság közötti hatásköröknek a Szerződésekben, nevezetesen az EUMSZ 263. cikkben foglalt, általános megosztástól, mivel az e cikk szerinti kereset kizárólag az uniós jogi aktusok ellen irányulhat. A Bíróság szerint ugyanakkor ezen eltérést a KBER azon sajátos intézményi összefüggése magyarázza, amelybe az illeszkedik. A KBER ugyanis sajátos jogintézményt képez az uniós jogban, amely összekapcsolja a nemzeti intézményeket, nevezetesen a NKB-okat, valamint egy uniós intézményt, nevezetesen az EKB-t, és szoros együttműködést hoz létre közöttük, továbbá e jogintézményen belül az uniós jogrend és a nemzeti jogrendek különböző tagolódása és kevésbé markáns különbsége érvényesül.

A Bíróság úgy értelmezte, hogy az alapokmány azt a következtetést vonta le a Szerződések megalkotói által a KBER-nek szánt, ezen igen integrált rendszerből, és különösen az NKB elnökének funkcionális megkettőződéséből, amely bank kétségkívül nemzeti hatóság, azonban elnöke a KBER keretében jár el, aki továbbá – amennyiben olyan tagállam NKB-jának elnöke, amelynek pénzneme az euró – részt vesz az EKB fő irányító szervének ülésein. E kevert státusz miatt, és az NKB-ok elnökeinek KBER-en belüli funkcionális függetlenségnek biztosítása céljából lehet kivételesen a nemzeti hatóságok által hozott, e bankok valamely elnökét a

hivatalából felmentő határozattal szemben a Bírósághoz fordulni. E cél fontossága, valamint az elnök – Szerződéseket vagy az azok alkalmazására vonatkozó bármely jogi rendelkezést sértő módon elhatározott – felmentésének szankcionálása tekintetében beálló bármiféle késedelem okozta hátrány miatt hozták létre e Szerződések megalkotói az EKB és az érintett elnök javára az ilyen aktussal szemben a Bíróság előtti jogorvoslati lehetőséget.

A Bíróság amellett foglalt állást, hogy a Kormányzótanács tagja részvételének hosszú ideig fennálló hiánya ugyanis súlyosan befolyásolhatja az EKB ezen alapvető szervének megfelelő működését. Az elnök hivatalból való felmentése továbbá súlyos és azonnali következményekkel járhat az érintettre nézve. Ezért kizárólag a megsemmisítés iránti kereset teszi lehetővé azon aggályok eloszlátását, amelyek e jogorvoslati lehetőség létrehozását uralták. Mivel a lett jegybankelnök és az EKB által indított kereseteket kifejezetten a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése alapján kezdeményezték, e kereseteket következképpen úgy kell tekinteni, hogy azok a vitatott határozat megsemmisítésére irányulnak.

6. A vitatott határozat megalapozottságának hiányára alapított jogalapokról

6.1. A felek érvei. Az érintett jegybankelnök arra hivatkozott, hogy a vitatott határozat nem megalapozott. Először is azt állította, hogy azt nem előzte meg megfelelő vizsgálat, sem a bizonyítékok kellő összegyűjtése. Másodsor azzal érvelt, hogy kevésbé valószínű, hogy a lett központi bank elnöke elkövette azt a bűncselekményt, amellyel gyanúsítják, nevezetesen egy lett magánbank javára elkövetett passzív vesztegetést, mivel e bank 2016-ban megszüntette tevékenységét, és felszámolás alá vonták. Az említett elnök ugyanis nem rendelkezett olyan hatáskörrel, amely lehetővé tette volna számára, hogy bármiféle módon befolyásolja egy magánbank tevékenységeit. Továbbá a lett központi bank minden döntését testületileg fogadják el. Harmadsor a vizsgálat alapját képező információk forrása nem volt hiteles. Negyedsor a jegybankelnök azt állította, hogy pontatlanok a vele szemben felhozott vádak. A KNAB azt állította, hogy a jegybankelnököt egy lett magánbank által folytatott tevékenységek akadályozásának elkerülése céljából vesztegették meg. A lett központi bank elnöke azonban nem rendelkezik ilyen jogkörrel.

Az EKB a maga részéről azzal érvelt, hogy a Bíróság feladata az olyan súlyos kötelezettségzegés fogalmának értelmezése, amely igazolja, hogy valamely NKB elnökét a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése alapján hivatalából felmentsék, valamint azon mód értelmezése is, ahogyan ezt bizonyítani kell. Annak a tagállamnak kell bizonyítania, hogy a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdésében rögzített feltételek teljesülnek, amely elfogadja az e rendelkezés szerinti intézkedést. E feltételeket e tekintetben független bíróságnak kell megállapítania, és nem kormányzati ügynökségnek, ügyészségnek vagy a kényszerintézkedésről határozó vizsgálóbíróknak. Annak

érdekében, hogy az NKB elnökét hivatalából felmentő határozatot adott esetben észszerű határidőn belül végrehajthassák, nem követelmény, hogy a bíróság határozata jogerős legyen. Megengedhető azonban, hogy kivételes körülmények között azon tagállam központi bankjának elnöke, amelynek a pénzneme az euró, már a büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet kihirdetése előtt felmenthető legyen hivatalából. Ez az eset áll fenn például akkor, amikor az intézkedést jelentős vagy nem vitatott bizonyítékok alapján hozzák meg.

Az EKB kiemeli, hogy a jelen ügyben a KNAB azelőtt mentette fel hivatalából a lett központi bank elnökét, hogy a neki felrótt cselekmények miatt a büntetőjogi felelősségét megállapító, érdemi ítéletet hozott volna valamely bíróság. Az EKB-nak pedig nem állt rendelkezésre a jelen esetben olyan információ, amely lehetővé tette volna számára annak meghatározását, hogy léteznek-e olyan kivételes körülmények, amelyek igazolják ezen intézkedést. Az EKB álláspontja szerint tehát független bíróság által az ügy érdemében hozott ítéletnek kell megerősítenie ahhoz, hogy a Bíróság e tényeket a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke alkalmazásában megállapítottak tekinthesse. Ilyen ítélet hiányában a Bíróságnak elegendő bizonyítékkal kell rendelkeznie azon szilárd meggyőződésének alátámasztásához, hogy a központi bank elnökével szemben állított tények megtörténtek.

A Lett Köztársaság mindkét ügyben azzal érvelt, hogy a lett jegybankelnök bűnügyi aktájának elemei a büntetőeljárás törvénykönyv értelmében a nyomozás titkossága alá tartoznak. A főtanácsnok elemezte azt a helyzetet is, hogy mire hivatkozhat egy tagállami jegybankelnök, ha már tagállami bíróság hozott jogerős ítéletet az ügyében. Az indítvány szerint ilyen esetben az érintett központi bank elnökének a feladata, hogy olyan bizonyítékokat terjesszen elő, amelyek alátámasztják, hogy az érintett tagállam igazságszolgáltatásának függetlenségét érintő rendszerszintű vagy általános hiányosságok okán, valamint a személyes helyzetére tekintettel komoly és bizonyítékokkal alátámasztott okokból vélelmezhető, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogát megsértették, és hogy a szóban forgó ítélet téves ténymegállapításokon alapul.

6.2. A Bíróság álláspontja. A Bíróság jogi érvelésének kiindulópontja az volt, hogy a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése értelmében az e rendelkezés szerinti kereset alátámasztására az érintett elnök vagy Kormányzótanács *„a Szerződések vagy az azok alkalmazására vonatkozó bármely jogi rendelkezés megsértésére”* hivatkozhat. Az uniós jog szerint valamely NKB elnökét kizárólag abban a két esetben lehet hivatalából felmenteni, ha már nem felel meg a feladatai ellátásához szükséges feltételeknek, vagy ha súlyos kötelezettségzegést követett el. Ebben az ügyben az érintett jegybankelnök számára előírt azon tilalmat, hogy a lett központi bank elnöki feladatait ellássa, azon, büntetendőnek tekintett, állítólagos cselekményeire irányuló előzetes nyomozás szükséglete indokolja, amelyek – ha bizonyítást nyernek – a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikke értelmében vett, „súlyos kötelezettségzegésnek” minősülnek.

A Bíróság leszögezte, hogy nem feladata, hogy amikor az alapokmány 14.2. cikke alapján jár el, a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok helyébe lépjen az érintett elnök büntetőjogi felelősségére vonatkozó döntés meghozatalában, sem pedig az, hogy az érintett tagállam joga alapján hatáskörrel rendelkező közigazgatási vagy igazságügyi hatóságok által ezen elnökkel szemben indított előzetes nyomozásba beavatkozzon. Márpedig az ilyen nyomozás szükségletei, és különösen annak megakadályozása érdekében, hogy az érintett elnök azt gátolja, szükséges lehet ez utóbbi hivatalából való ideiglenes felfüggesztéséről döntenie. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ő feladata viszont annak vizsgálata, hogy az érintett elnökkel szemben hozott, a feladatainak ellátására vonatkozó átmeneti tilalmat csak akkor rendeljék el, ha kellő valószínűsítő körülmény van arra vonatkozóan, hogy e személy az ilyen intézkedést igazoló, súlyos kötelezettségszegést követett el.

A jegybankelnök azzal érvelt a Bíróság előtt, hogy nem követte el egyik, a terhére rótt kötelezettségszegést sem. Az EKB-hoz hasonlóan úgy ítélte meg, hogy a Lett Köztársaság nem terjesztett elő semmilyen bizonyítékot e kötelezettségszegésre. Tény, hogy a Bíróság előtti eljárás írásbeli szakaszában az alperes tagállam nem terjesztett elő a vesztegetésre irányuló vádakkal kapcsolatban egyetlen olyan, első látásra elfogadhatónak tűnő bizonyítékot sem, amely indokolta a nyomozás megindítását és a vitatott határozat elfogadását. Meg kell jegyezni, hogy az alperes 44 dokumentumot nyújtott be, amelyek körülbelül 270 oldalt tesznek ki, és egyrészt a jegybankelnök gyanúsítottá nyilvánítására, a vele szemben elrendelt kényszerintézkedésekre, valamint az ellene történő vádemelésre vonatkozó eljárási dokumentumok együtteséből, és másrészt a KNAB, a lett nemzeti bank, az EKB és a német hatóságok között a jegybankelnök által az EKB-n belül folytatott tevékenységek, valamint az EKB által azon bankra vonatkozóan hozott határozatok tárgyában folytatott levelezésből állnak.

A Bíróság úgy vélte, hogy bár ezek a dokumentumok tartalmazták a lett hatóságok által megfogalmazott kifogások és vádpontok felsorolását, valamint a jegybankelnök terhére rótt tények leírását, azonban nem tartalmaztak semmilyen ténybeli körülményt, amely alkalmas lenne a lett hatóságok állításainak, és következésképpen a jegybankelnök terhére rótt tények valóságának alátámasztására.

A főtanácsnok szintén arra a következtetésre jutott, hogy ilyen körülmények között, anélkül, hogy szükség lenne a bizonyítékok elfogadhatósága feltételeinek vagy a Bíróság által a KBER és az EKB alapokmányának 14.2. cikkében előírt eljárás keretében történő értékelésük szabályainak meghatározására, meg kell állapítani, hogy a Bíróság nincs abban a helyzetben, hogy képes lenne az e rendelkezés által a központi bank elnökének tisztségéből való felmentésével szemben támasztott feltételek fennállásának ellenőrzésére. Bizonyítékok hiányában a Bíróság nem tudja ellenőrizni a Lett Köztársaság által annak igazolására előadott ténybeli állítások valóságát, hogy a jegybankelnök súlyos kötelezettségszegést

követett el, tehát már nem felel meg a feladatai ellátásához szükséges feltételeknek.¹⁸

A tárgyaláson a Bíróság elnöke kérte a Lett Köztársaság képviselőit, hogy rövid határidőn belül közöljék a vitatott határozatot alátámasztó dokumentumokat. A Bíróság szerint azonban a Lett Köztársaság által a tárgyalás után benyújtott egyetlen irat sem tartalmazott olyan bizonyítékot, amely alkalmas lenne annak megállapítására, hogy az érintettel szemben felhozott vádak megalapozottsága tekintetében kellő valószínűsítő körülmények állnak fenn.

A Lett Köztársaság tehát nem bizonyította, hogy a jegybankelnök hivatalából való felmentése arra vonatkozó, kellő valószínűsítő körülmények fennállásán alapult, hogy a KBER és az EKB alapokmánya 14.2. cikkének második bekezdése értelmében vett, súlyos kötelezettségszegést követett el, és ezért a Bíróság helyt adott az e határozat megalapozottságának hiányára vonatkozó jogalapnak. A Bíróság ezért a KNAB 2018. február 19-i határozatát megsemmisítette azon részében, amely megtiltotta a lett jegybankelnöknek, hogy a lett központi bank elnöki feladatait ellássa.

7. Következtetések

Az ítélettel a Bíróság első alkalommal gyakorolta azt a hatáskörét, amely biztosítja számára – erre irányuló kereseti kérelem esetén – egy olyan tagállami határozat felülvizsgálatát, amely egy nemzeti központi banki elnök felmentésére irányult. A döntés és az a tény, hogy a Maastrichti Szerződés hatálybalépése óta eltelt több mint 25 év alatt nem fordult elő hasonló eljárás, több következtetés levonására is lehetőséget biztosít.

Az egyik lehetséges következtetés az, hogy a KBER és az EKB uniós jogi alapjainak kidolgozása a jegybanki függetlenség tekintetében jól sikerült. Az uniós jog egy rendkívül kiterjedt és erőteljes jogi védőhálót épített ki a tagállami központi bankok és az EKB autonómiájának lehető legszélesebb körű biztosítása érdekében. Ezen jogi védőháló talán egyik legfontosabb eleme a jelen tanulmányban elemzett bírósági hatáskör. Az NKB elnököt felmentő tagállami határozat Bíróság általi felülvizsgálatának, és adott esetben megsemmisítésének pusztán lehetősége is elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy a tagállamok ne is „kísérletezzenek” azzal, hogy politikai okokból mozdítsanak el egy jegybankelnököt. Erre szerencsére még egyetlen tagállamban sem volt precedens. Egy ilyen döntést fontolgató tagállami kormány, illetve nemzeti parlament számára rendkívül kellemetlen és kínos lehetne az, hogy a döntését az Európai Bíróság később megsemmisíthetné. Ezt nyilvánvalóan senki nem akarja felvállalni.

A másik következtetés annak Bíróság általi egyértelművé tétele, hogy – a főtanácsnoki indítvánnyal szemben – megsemmisítés iránti keresetként értelmezi és kezeli az ilyen tartalmú kereseti kérelmeket. Ennek azért van különös jelentősége, mert ellenkező esetben, ha azt kvázi kötelezettségszegési eljárásként kezelné, azaz

---

¹⁸ Lásd az indítvány 131. pontját.

csak megállapítási ítéletet hozna, akkor nem tudná garantálni a tagállami jegybankelnökök személyi autonómiáját. Utóbbi esetben könnyen előfordulhatna a következő helyzet. Egy megállapító bírósági ítéletet a tagállam nem hajtana végre önként, amely esetben ugyan elméletileg a Bizottság számára rendelkezésre állna a pénzügyi szankció kiszabását lehetővé tévő EUMSZ 260. cikk szerinti eljárás megindítása, azonban annak lezárása éveket venne igénybe. Vagyis az a helyzet állna elő, mint a kötelezettségzegési eljárásoknál általában. Mint tudjuk a tagállamok különösebb következmények nélkül sérthetik meg néhány évig az uniós jogot, nincs olyan mechanizmus, ami ezt megakadályozhatná. A jegybanki függetlenség azonban annyira kiemelt fontosságú az uniós jogrendszerben, hogy ezt a „normál ügymenetet”, helyesen, nem engedi meg.

Végül feltehetjük a kérdést, hogy vajon a Bíróság jelen ügyben hozott ítélete nem jelent-e valóban túlzott beavatkozást adott esetben egy tagállami büntetőeljárás menetébe? Mint minden, ez is alapvetően nézőpont kérdése. Egy tagállam szemszögéből nyilván beavatkozást jelent, hiszen az ítéletet akár akként is értelmezhetik, hogy a Bíróság felülvizsgálati hatáskörét nem csak a nyilvánvaló politikai okokból való felmentés esetén gyakorolhatja, hanem büntetőeljárások során hozott határozatok tekintetében is. Az uniós jogi garanciák vajon egy korrupt és adott esetben bűncselekményeket elkövető jegybankelnökre is vonatkoznak? A válasz egyértelműen nem. A Bíróság világossá tette, hogy a büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős bírósági határozat hiányában azt várja el, hogy a tagállam szolgáltatson bizonyítékokat arra, hogy az érintettel szemben felhozott vádak megalapozottsága tekintetében kellő valószínűsítő körülmények állnak fenn. Jelen esetben ez nem történt meg a Bíróság szerint. Az persze nyilvánvalóan már értelmezési kérdés és szükségszerűen érdemi mérlegelést is igényel, hogy egy tagállami nyomozó hatóság által szolgáltatott bizonyítékot hogyan értékeli a Bíróság. Ebből a szemszögéből látszik igazán, hogy mennyire különleges is ez a bírósági hatáskör. Amikor a Bíróság mérlegeli és értelmezi a tagállami hatóság által rendelkezésére bocsátott bizonyítékokat, akkor értelemszerűen nem uniós jogot értelmez, hanem egy tagállami büntető anyagi és eljárási normákat, holott neki nem ez lenne az elsődleges feladata.

Akárhogyan is foglaljunk azonban állást a Bíróság e különleges hatáskörének gyakorlati alkalmazásáról és magáról az ítélet megalapozottságáról, egy dolog biztos. Bármennyire is nem tetszik ez a tagállamoknak, a Bíróság ez esetben (is) határozottan és világosan állást foglalt amellett, hogy rendkívül szélesan fogja értelmezni és alkalmazni ezt a hatáskörét. Az ítélet egyben üzenet a tagállamok számára is. Amíg nincs jogerős marasztaló bírósági ítélet, addig az Európai Bíróság dönti el, hogy jogszerű-e vagy sem egy jegybankelnök felmentése, és ebbe senki másnak nem lehet beleszólása. A személyes jegybanki autonómia csak ebben az esetben maradhat továbbra is alapvető és sérthetetlen normája az uniós jogrendnek.
